

Cultuurschat in het Babamúzeum

Een museum voor architectuur, volksdracht en poppen

Tijdens ons bezoek aan het heerlijke Keszthely ontdekten we een informatief en speels poppenmuseum, dat in 1999 op eerste Pinksterdag geopend is. Het bleek één van de leukste musea te zijn die Hongarije heeft en op het gebied van poppen in klederdracht een topmuseum. Ik ken in ons land en de omringende landen geen 'poppen'-museum dat zo veelzijdig is als het Babamúzeum.

De rijke cultuurschat die het museum voor het voetlicht brengt is een bezoek waard voor Hongarije-toeristen en Hongarije-kenners. Anders dan de naam Babamúzeum of poppenmuseum doet vermoeden treed je binnen in een volksdrachtmuseum waarbij de geschiedenis van die volksdrachten op poppen getoond wordt en als entourage minutieus nagebootste volksarchitectuur aan bod komt. De ruim 500 getoonde poppen in dit grootste poppenmuseum van Midden-Europa hebben porseleinen handen en voeten, maar de lijfjes en ledematen zijn van textiel gemaakt.

Babamúzeum - Viselettörténet és népi építészet heet de drietalige full-colour uitgave over dit museum. De titel **Poppenmuseum, klederdracht en volksbouwtechniek** dekt het cultuurhistorisch verantwoord geheel dat naar voren komt in dit handzame en informatieve boekje. De beschrijving en afbeeldingen wegen niet op tegen het ter plaatse in ogenschouw nemen van de getoonde collectie. Al bevatten de Engelse en Duitse vertalingen in het boek spelfouten, toch is het een toegankelijk naslagwerk in klein bestek. Net als in het museum zijn bij elke gefotografeerde opstelling de poppen in klederdracht als compleet dorpsgemeenschap of familie bijeengezet. Er komen op die manier veel verschillende situaties in beeld. Je kunt je inleven in een huiselijke sfeer, verschillende (boeren)bruilof-ten, een rit door de poesta of het werken op het land of het hoeden van schapen.

Samenhang in patronen en versieringen

De duidelijke kaarten met plaatsen tijdsaanduiding als leidraad zijn in het boek net zo afgebeeld als bij de verschillende vitrines. Je ziet welk deel van Hongarije of welke plaats is uitgebeeld en hoe ver je teruggaat in de tijd. Bij kostuums die uit verschillende onderdelen over elkaar bestaan is hier en daar een patroontekening getoond. Ook zijn er vitrines waarbij losse delen van een kostuum uitgestald zijn en hier

en daar ligt of hangt een kostuum op ware grootte, vaak een antiek exemplaar. Je kunt de gebruikte stoffen en materialen tot in detail bekijken, maar er is er meer. Je raakt door de variëteit in de bouwstijlen niet uitgekeken op de in de context van de poppen in volksdracht geïntegreerde architectuur in het museum. De in klein bestek minutieus nagebouwde architectuur omvat wind- en watermolens, kerken en huizen, uitgebreide boerderijen met bijgebouwen en dorpspleinen vol interessante details. Het geheel is goed belicht waardoor de verschillende opgeroepen sferen

nog meer tot hun recht komen. Je vergaapt je aan kenmerkende beschilderingen, kerfwerken die vaak langs deurstijlen of onder rieten of pannendaken zijn aangebracht. Het oogt allemaal levensecht en is met veel vakmanschap en liefde voor de materialen gemaakt. Er zijn niet alleen gebouwen maar ook nagebouwde schepen te zien. De versieringen in de kostuums en de silhouetten daarvan hangen samen met de ornamenten op de huizen en de weef- en borduurpatronen die gebruikt worden voor de tassen van herders, de zadeltassen van de Hei-dukken of de siertassen voor meisjes en vrouwen. Riemen, hoofddoeken, capes, omslagdoeken het lijkt of ze allemaal in een eigen vormen- en symbolentaal vertellen: wij horen bij deze streek of bevolkingsgroepen en stammen af van... Je ziet de bevolkingsgroepen langstrekken, zo is ooit ook Hongarije gesticht, uit Azië streken ze naar hier op deze plaats en na hen zijn er velen gekomen om te blijven voor kortere of langere tijd. Zo is Hongarije een eigenheid en een smeltkroes van vele culturen.

Smeltkroes en eigenheid

Soms is de architectuur in dit verrassende museum zo gemaakt dat je naar binnen kunt kijken in de huizen. Je ziet bijvoorbeeld geborduurde of geweven gordijnen of fraaie bedden vol kussens als teken van rijkdom. Ook staan er veel miniatuurgebruiksvoorwerpen zoals serviezen, kannen en kruiken of gevlochten manden opgesteld en ook daarin is een overdaad aan motieven te vinden. De architectuur, veelal in hout uitgevoerd maakt dit museum tot een Madurodam, waarin de bewoners even belangrijk zijn

Wij hebben als familie samen heel veel tijd doorgebracht in dit museum. Omdat de opstellingen per regio gemaakt waren kreeg je een goed overzicht kreeg van de kleding en achtergrond van de bevolkingsgroepen in de verschillende regio's. Nergens is in zo'n klein bestek te zien hoeveel culturen er in Hongarije leven en hoezeer de geschiedenis de kleding beïnvloedt, omdat de vele culturen allemaal hebben bijgedragen aan de intensiteit van het Hongaars zijn.

Voor iedereen

Het museum is veelzijdig. Je ziet zelfs een miniatuurkopie van het in opdracht van Graaf **György Festetics** gebouwde oorlogsschip dat door scheepsbouwer Bori Antal gebouwd werd, een 16^e eeuwse soldatenschip dat tegen de Turken uitvoer en een recentere vissersboot. Dit museum is daarom niet alleen interessant voor poppenhuis en poppenliefhebbers, maar ook voor degenen die zich interesseren voor de geschiedenis van Hongarije.

Veel gebruiken zijn hier zichtbaar gemaakt aan de hand van inventieve opstellingen, met voor elk regio een andere sfeer, niet alleen in de kleding en poppen, maar ook door de verschillende sieraden en attributen. De authentieke miniatuurspinnewielen, hengels, manden, herderstassen en nog veel meer maken het huiselijke, dorps- of landelijke geheel echt af. Omdat wij met onze familie Hongarije vele malen doorkruisten en daarbij ook veel openlucht- en streekgebonden musea en wat wij oudheidkamers zouden noemen bezochten was dit museum voor ons een feest der herkenning. Het kan ook een goed startpunt zijn als oriëntatie op de veelkleurigheid en de veelbewogen geschiedenis van Hongarije. De vele verschillende bevolkingsgroepen hebben niet één soort dracht, maar vele. Ook bij de tijdens het Achterhoekfestival (zie MM! nr. 30) gepresenteerde dansen zag ik kostuums die hier tentoongesteld staan. Voor liefhebbers van Hongaarse volksdans lijkt me dit museum dan ook een aanrader.

De stad Keszthely is fraai gelegen en heeft vele voorzieningen. Het **Babamúzeum** ligt in de Kossuth utca 11, dat is een zijstraat van de winkelboulevard. Het meerdere verdiepingen tellende museum staat goed aangegeven, je kunt het niet kunt missen. Tel. 0036-83/318-855, zie ook <https://babamuseum-keszthely.hu/babamuseum>. In de zomer dagelijks open van 10.00 tot 18.00 u. ■

Gerhild Tóth-van Rooij